

Kā pamanīt un attīstīt bērna talantu

Katram bērnam piemīt talants – spējas darīt kādu lietu labāk par citām – kādā no cilvēku radošās darbības jomām. Vecāku, bet pēc tam izglītības iestāžu uzdevums ir laicīgi to pamanīt un attīstīt.

Palīgs bērna talantu atklāšanai – tests

Zinātnieku, psihologu, bērnu psiholoģijas speciālistu A. de Hāna un G. Kafa izstrādātais tests palīdzēs noskaidrot, kādas spējas jūsu bērnam varētu būt iedzimtas kādā no astoņām cilvēku darbošanās jomām. Visprecīzāko informāciju tests sniegs, ja bērns ir vismaz piecus gadus vecs.

Bērnam ir tehniskas spējas, ja:

- viņš interesējas par dažādiem mehānismiem, mašīnām;
- viņam patīk konstruēt modeļus, ierīces;
- pats mēģina saprast, kāpēc kāda ierīce nedarbojas, un prot to salabot;
- viņš prot izmantot vecās detaļas jaunu rotaļlietu, ierīču izgatavošanā, atrod tam oriģinālus risinājumus;
- bērnam padodas un patīk zīmēt mehānismu, ierīču skices, rasījumus;
- bērns interesējas par speciālo, pieaugušajiem domāto tehnisko literatūru.

Muzikālu talantu raksturo:

- patīk mūzika un mūzikas ieraksti;
- labi atceras ritmu un melodijas;
- dzied emocionāli un enerģiski;
- pats sacer melodijas;
- mācās vai grib mācīties spēlēt kādu mūzikas instrumentu.

Zinātnes darbinieka talants:

- izteikta sapratne par abstraktiem jēdzieniem, slēdzieniem;
- var precīzi izteikt gan savas, gan citu domas un novērojumus, nereti tās pieraksta;
- patīk lasīt populārzinātnisko literatūru (parasti daudz agrāk nekā vienaudžiem);
- pats mēģina rast izskaidrojumu dažādu notikumu cēloņiem un nozīmei;
- labprāt rada projektus, shēmas;
- nepadodas, ja apkārtējie viņa darbošanos vai projektu neatbalsta.

Aktiera talants:

- izmanto mīmiku, žestus un kustības, ja trūkst vārdu, lai izteiktos;
- ja aizrautīgi ko stāsta, tad arī citos cenšas izraisīt emocijas;
- ja stāsta par kādu cilvēku un neviļus izmaina balsi, lai labāk viņu attēlotu;
- ļoti patīk uzstāties auditorijas priekšā, vislabāk – pieaugušo;
- bez grūtībām atdarina citu cilvēku ieradumus, pozas un izteiksmes;
- plastisks un atvērts visam jaunajam;
- saprot skaista vai izteiksmīga apģērba nozīmi.

Augsti attīstītu intelektu raksturo:

- spēj labi spriest, skaidri domāt, saprot nepateikto, izprot cilvēku rīcības motīvus;
- piemīt laba atmiņa;
- ātri uztver un apgūst uzdoto materiālu skolā;
- uzdod daudz pamatotu jautājumu;
- patīk lasīt grāmatas, arī tās, kas paredzētas vecākiem bērniem;
- mācās labāk par vienaudžiem, bieži vien žēlojas, ka skolā garlaicīgi;
- daudz labāk par vienaudžiem ir informēts par notiekošo pasaules politikā, ekonomikā, zinātnē un citās nozarēs;
- piemīt augsta pašcieņa;
- labs novērotājs, ātri reaģē uz jauno vai negaidīto.

Nedusmojieties uz savu draiskuli, visticamāk, ka viņam piemīt sportista talants:

- ļoti enerģisks, nevar ilgi nosēdēt vienā vietā;
- drosmīgs, nebaidās no zilumiem un puniem;
- gandrīz vienmēr ir pirmais sporta spēlēs;
- reizēm pat nesaprotat, pa kuru laiku viņš iemācījies slidot, slēpot, rīkoties ar nūju, spēlēt bumbu;
- fiziski ir attīstītāks par saviem vienaudžiem, kustās viegli, plastiski, graciozi;
- labprātāk piedalās dažādās sporta sacensībās, nevis lasa grāmatas vai sēž pie datora;
- brīžiem šķiet, ka ir nenogurdināms;
- viņam ir kāds favorīts sportā, kuram klusībā vai atklāti cenšas līdzināties.

Literārs talants:

- par kaut ko stāstot, atceras sižetu un nezaudē galveno domu;
- patīk fantazēt vai improvizēt, stāstot par kādu notikumu;
- stāstot vai rakstot stāstus, iekļauj vārdus, kuri raksturo emocionālo stāvokli, pārdzīvojumus un sižeta varoņu sajūtas;
- fantāziju varoņi liekas dzīvi – interesanti un cilvēcīgi;
- patīk palikt vienam un rakstīt stāstus, dzejoļus, nebaidās rakstīt romānu par paša dzīvi.

Mākslinieka talants:

- ja nevar izteikt īstos vārdus, zīmē un veido, lai atainotu savas sajūtas un noskaņojumu;
- zīmējumos parādās priekšmeti, cilvēki, dzīvnieki un situācijas, nevis kaut kas viens, ko izdodas uzzīmēt vislabāk;
- nopietni attiecas pret mākslas darbiem, ieinteresēti un nopietni tos pēta;
- brīvajā laikā labprāt zīmē, līmē, kombinē materiālus un krāsas;
- mēģina radīt darbu, kam ir mākslas darba nozīme: interjera dekoru, aksesuāru u. tml.;
- nekautrējas izteikt savu viedokli par klasiskiem mākslas darbiem, var tos pamatoti kritizēt.

Pārdomājot, kuri no apgalvojumiem vislabāk raksturo jūsu bērnu, jūs noteikti pamanījāt, kura talanta iezīmes viņam piemīt. Ja vēlaties, varat uzzīmēt grafiku. Novērtējiet katru raksturojumu no 2 līdz 5. Punktus lieciet par katru piedāvāto piemēru. Ja kāda no pazīmēm īpaši raksturīga jūsu mazulim, lieciet 5, ja tā labi raksturo bērnu – 4 utt. Saskaitiet punktus un izdaliet ar piedāvāto raksturojumu skaitu (piemēram, ja pārbaudāt aktiera dotības, daliet summu ar 7). Tagad jums jāizveido bērna interešu grafiks. Uzzīmējiet koordinātu asi. Uz horizontālās ass atzīmējiet astoņus galvenos talantus, uz vertikālās – ciparus no 2 līdz 5 (vienādā attālumā). Grafikā atzīmējiet iegūtās vidējās atzīmes par katru talantu. Savienojot iegūtos punktus, iegūsiet sava mazuļa talantu grafiku.

Ieteikumi vecākiem bērna talanta attīstīšanai

Izplatītākā kļūda, ko vecāki var pieļaut, ir mēģināt virzīt bērnu kādā nodarbē tikai tāpēc, ka vienam vai abiem no vecākiem bērniībā tā patikusi, un, iespējams, viņi visu mūžu nožēlo, ka nav attīstījuši to tālāk.

Bērnām jāļauj brīvi izvēlēties nodarbes, piedāvājot visdažādākās iespējas. Ja bērnam nebūs pieejami krāsainie zīmuli un papīrs, viņa zīmēšanas talants, protams, nevarēs izpausties.

Mēdz teikt, ka talanta izkopšanā vislielākā nozīme ir rūpīgam darbam. 99 % ir darbs, un tikai 1 % ir talants. Talants var zust, ja to neattīsta. Talants var parādīties arī vēlāk, ja regulāri tiek apmeklētas kādas nodarbības. Piemēram, literatūras prasmes parādās

noteiktā vecumā, uzkrājot dzīves pieredzi, turpretī bērns jau divu gadu vecumā ir spējīgs iemācīties un publiski izpildīt dziesmu.

Ar nodarbībām mājās droši vien nepietiks, talanta izkopšana jāturpina kādā pulciņā vai individuāli pie pasniedzējiem. Ja bērns vēlas un spēj, ļaujiet viņam darboties vairākos pulciņos. Bērnam ir tiesības arī pārdomāt un pulciņu vairs neapmeklēt, kaut arī vecākiem liekas, ka vajadzētu turpināt. Bet ir arī pretēji gadījumi – cilvēks, kurš kādā nozarē daudz sasniedzis, vēlāk saka paldies vecākiem, ka bērnībā nav ļāvuši pamest reizēm tik nīstamo nodarbi. Ja arī redzams, ka bērnam talanta nav, ļaujiet turpināt darboties izvēlētajā jomā. Tas, kas darīts ar prieku, nāks par labu bērnam un viņa attīstībai.

Bērnudārza audzinātāju novērojumi par bērna talanta atklāšanu

Tik jauniem mazuļiem pusotra līdz diviem gadiem īpaši talanti vēl nav pamanāmi. Talants var sākt izpausties ap trīs gadu vecumu, kad mazulis sāk apzināties savu «es». Bērniņš pasauli uztver ar sajūtām, viņu interesē viss, tāpēc ir svarīgi piedāvāt daudzveidīgas rotaļas. Audzinātājas izmanto ļoti daudz pašgatavotu lietu un spēļu: dabas materiālus, adītas un tamborētas lietas u. c. Bērna attīstību veicina arī dziedāšana, *pirkstiņrotaļas*, iespēja izkustēties, zīmēt ar dažādiem materiāliem utt.

Raksta tapšanā izmantota informācija no portāla detstvo.ru.